

вказаних функцій уповноваженими органами саме щодо джерел як водних об'єктів, наприклад, щодо розробки та встановлення індивідуальних розмірів та більш жорсткого правового режиму водоохоронних зон для водних джерел, які потребують підвищеної охорони від негативного антропогенного впливу.

Література:

1. Водний кодекс України від 06.06.1995 р. – № 213-95 ВР // Відом. Верхов. Ради України. – 1995. – № 24. – Ст 189.
2. Джуган В.О. Правове регулювання використання та охорони вод в Україні [Текст] : автореферат дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06 / В. О. Джуган ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування. – К. : [б. в.], 2009. – 19 с.
3. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 р. – № 2768-III //Офіц. вісн. України. – 2001. –№ 46. – Ст. 2038.
4. Модельний водний кодекс для держав-учасниць Співдружності Незалежних Держав від 16.11.2006 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/997_g20.
5. Сердюк О.В. Правові засади використання підземних вод [Текст] : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06 - Земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право / О. В. Сердюк ; кер. роботи М. В. Шульга ; НЮУ ім. Я. Мудрого. – Харків : б. в., 2014. – 202 с.
6. Справочное руководство гидрогеолога. 3-те изд., перераб. и доп. Т.1./ В.М. Максимов, В.Д. Бабушкин, Н.Н. Веригин и др. Под ред. В.М. Максимова.-Л.: Недра, 1979. – 512с.

Шаранова С.В.

кафедра земельного та аграрного права,

Національний юридичний університет

імені Ярослава Мудрого, доцент

Комплексний підхід до використання і відтворення природних ресурсів як принцип природноресурсового права

Важливу роль у регулюванні суспільних відносин відіграють принципи права, дослідженню та класифікації яких в юридичній літературі приділяється значна увага. Принципи природноресурсового права – це закріплені або виражені у правових нормах основні положення, відповідно до яких здійснюється регулювання природноресурсових відносин [2; с. 35].

Одним із важливіших принципів виступає принцип правового забезпечення комплексного підходу до використання й відтворення природних ресурсів. У літературі можна зустріти декілька підходів щодо розуміння даного принципу. Так, висловлювалась точка зору, що принцип правового забезпечення комплексного підходу до використання і відтворення природних ресурсів відкриває можливості використання як основних природних об'єктів, так і супровідних природних компонентів [2; с.39]. В інших джерелах зазначений принцип розглядається як необхідність при використанні будь-якого природного ресурсу враховувати всі його екологічні зв'язки з іншими природними об'єктами й з навколишнім середовищем в цілому [3; с. 38].

Природна система складається з багатьох об'єктів, які знаходяться в нерозривному взаємозв'язку один з одним. Так, ліс, вода, надра і деякі інші природні ресурси взаємопов'язані з землею на якій вони знаходяться, отже використання лісу, водних об'єктів, надр пов'язано із використанням земельних ділянок. Безпосередній зв'язок між нормами земельного права та нормами гірничого, водного і лісового права, нормативно-правовими актами природно-рослинного та природно-заповідного законодавства полягає в неможливості використання цих природних ресурсів без використання водночас просторового базису, яким є земля [1; с.21]. Таким чином, експлуатація одного або декількох видів природних ресурсів повинна завдавати найменшу шкоду іншим природним ресурсам. В національному

екологічному законодавстві вимоги комплексного підходу конкретизуються з урахуванням особливостей кожного природного об'єкта[2; с.39] .

Відповідно до ч.2 ст. 3 Земельного кодексу України земельні відносини, що виникають при використанні надр, лісів, вод, а також рослинного і тваринного світу, атмосферного повітря, регулюються нормативно-правовими актами про надра, ліси, води, рослинний і тваринний світ, атмосферне повітря, якщо вони не суперечать земельному кодексу.

Так, предметом регулювання лісового законодавства є лісові відносини, тобто суспільні відносини, які стосуються володіння, користування, розпорядження лісами і спрямовуються на забезпечення охорони, відтворення та сталого використання лісових ресурсів з урахуванням екологічних, економічних, соціальних та інших інтересів суспільства. Доцільно зазначити, що лісові відносини також виникають при використанні землі, надр, вод, рослинного та тваринного світу. Ліс існує тільки на земній поверхні, таким чином, використання та охорона лісів взаємопов'язана з використанням та охороною земель, на яких вони знаходяться. Так, глава 20 Лісового кодексу України передбачає особливості охорони, захисту, використання та відтворення лісів на окремих категоріях земель. Наприклад, порядок охорони, захисту, використання та відтворення лісів на землях природно-заповідного фонду визначається відповідно до закону України «Про природно-заповідний фонд України», лісового законодавства та інших актів законодавства. Таким чином, використовуючи ліс необхідно враховувати особливості природних об'єктів з якими він знаходиться у природному зв'язку.

При використанні водних об'єктів також необхідно враховувати принцип комплексного підходу природокористування. Відносини, що виникають під час користування водними об'єктами, а саме земельні, гірничі, лісові, відносини щодо використання та охорони рослинного і тваринного світу, регулюються відповідним законодавством. Отже, водокористувач, поряд з обов'язками щодо цільового та раціонального використання водного об'єкта, повинен виконувати обов'язки відносно використання та охорони

суміжних природних ресурсів. Земельні та водні відносини також тісно взаємопов'язані і взаємообумовлені. Порядок надання земель водного фонду в користування та припинення права користування ними встановлюється земельним законодавством. Користування земельними ділянками прибережних захисних смуг, смуг відведення та берегових смуг водних шляхів для сінокосіння, рибогосподарських потреб, культурно-оздоровчих, рекреаційних цілях здійснюється з урахуванням вимог щодо охорони річок і водойм від забруднення, засмічення та замулення, а також з додержанням правил архітектури планування приміських зон та санітарних вимог.

Отже, можна констатувати, що принцип правового забезпечення комплексного підходу до використання й відтворення природних ресурсів відіграє важливу роль у сфері використання, відтворення і охорони природних ресурсів, а також є загальним принципом земельного та природоресурсного права.

Список літератури:

1. Каракаш І.І. Земельне право України: Підручник / М.В. Шульга, Г.В. Анісімова, Н.О. Багай, А.П. Гетьман, І.І. Каракаш та ін.; За ред. М.В. Шульги. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – С. 6. – 25.
2. Природноресурсове право України : Навч. посіб. / За ред.. І.І. Каракаша. – К. : Істина, 2005. – 376 с.
3. Экологическое право: учебник для вузов / Н.Д. Эриашвили, Ю.В. Трунцевский, В.В. Гучков и др.; Под ред. В.В. Гучкова. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, Закон и право, 2000. – 415 с.

Шульга М. В.,

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого,

доктор юридичних наук, професор,

завідувач кафедри земельного та аграрного права,

Лейба Л. В.,

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого,